

TRANSFORMATSIYA USLUBIDAGI CHAQALOQLAR KIYIMI KOMPLEKTI (KOMBIKNEZON) ISHLAB CHIQARISHGA BO'LGAN ISTEMOL XAJMINI O'RGANISH

Usmanova Sohiba Sokibayevna

Jizzax Politexnika Instituti Iqtisodiyot va menejment kafedrası o'qituvchisi

Abdulakimova Xusnida Kamol qizi

Jizzax Politexnika Instituti

Sanoat Texnologiyalari fakulteti IV bosqich talabasi

abdulakimovaxusnida@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18402073>

Annotatsiya: Mazkur ish transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kiyimi komplekti – kombinezonni loyihalash, konstruksiyalash hamda iqtisodiy jihatdan asoslash masalalariga bag'ishlangan. Tadqiqot jarayonida chaqaloqlar kiyimiga qo'yiladigan ergonomik, gigiyenik va xavfsizlik talablari atroflicha tahlil qilinib, kombinezonning ko'p funksiyali transformatsiya imkoniyatlari ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, ishda transformatsiyalanadigan kiyimlarning iqtisodiy samaradorligi, ularning oilaviy byudjetni tejashdagi o'rni hamda ishlab chiqaruvchi korxonalar uchun raqobatbardoshlikni oshirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Mahalliy xomashyolardan foydalanish asosida mahsulot tannarxini kamaytirish, uzoq muddat foydalaniladigan kiyimlar orqali resurslardan oqilona va samarali foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: Chaqaloqlar kiyimi, kombinezon, transformatsiya uslubi, ergonomika, dizayn, konstruksiya, xavfsizlik, gigiyena.

Аннотация: Данная научная работа посвящена вопросам проектирования, конструирования и экономического обоснования комплекта одежды для младенцев в трансформационном стиле — комбинезона. В ходе исследования подробно проанализированы эргономические, гигиенические и требования безопасности, предъявляемые к одежде для младенцев, а также научно обоснованы многофункциональные возможности трансформации комбинезона. Кроме того, в работе рассмотрена экономическая эффективность трансформируемой одежды, её роль в сокращении расходов семейного бюджета, а также значение в повышении конкурентоспособности предприятий-производителей. Особое внимание уделено вопросам снижения себестоимости продукции за счёт использования местного сырья и рационального использования ресурсов благодаря длительному сроку эксплуатации изделий.

Ключевые слова: Одежда для младенцев, комбинезон, трансформация, эргономика, дизайн, безопасность.

Annotation: This scientific work is devoted to the issues of designing, constructing, and economically justifying a baby clothing set in a transformation style, namely a jumpsuit. The study provides a detailed analysis of the ergonomic, hygienic, and safety requirements for infant clothing, and scientifically substantiates the multifunctional transformation capabilities of the jumpsuit. In addition, the paper examines the economic efficiency of transformable clothing, its role in reducing family budget expenses, and its importance in increasing the competitiveness of manufacturing enterprises. Special attention is paid to reducing production

costs through the use of local raw materials and the rational use of resources due to the extended service life of the product.

Keywords: Baby clothing, jumpsuit, transformation style, ergonomics, design, safety.

Transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kiyimi komplekti – kombinezon zamonaviy bolalar kiyimi dizaynida muhim o‘rin egallaydi. Chaqaloqlar tez o‘sishi va harakat faoliyatining o‘zgaruvchanligi sababli kiyimning moslashuvchan va ko‘p funksiyali bo‘lishi talab etiladi [1, 24-27]. Transformatsiyalanadigan kombinezonlar ushbu ehtiyojlarni to‘liq qondira oladi. Bunday kombinezonlar olinadigan yoki buklanadigan yenglar, pastki qism, kapyushon hamda fermuar va knopkalar orqali turli holatga keltiriladi[2, 31-35]. Natijada kiyim turli mavsum va sharoitlarda qulay foydalanish imkonini beradi. Transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni dizayni, avvalo, chaqaloq organizmining fiziologik ehtiyojlarini hisobga olgan holda ishlab chiqiladi. Chaqaloqlar hayotining dastlabki oylarida ularning tana harorati barqaror bo‘lmagani sababli kiyim issiqlikni saqlashi, shu bilan birga havo almashinuvini ta‘minlashi zarur[4, 18-22]. Shu maqsadda kombinezonlarda ko‘p qatlamli, lekin yengil konstruktiv yechimlar qo‘llaniladi. Dizayn jarayonida rang tanlash masalasiga ham alohida e‘tibor qaratiladi. Odatda, pastel ranglar va tabiiy tuslar afzal ko‘riladi, chunki ular chaqaloq ruhiy holatiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi va ko‘zni charchatmaydi. Bezak elementlari minimal darajada qo‘llanilib, ular asosan choklar, aplikatsiyalar yoki kashtalar orqali bajariladi[5, 53-56].

Konstruktiv jihatdan kombinezon qismlari modullashtirilgan holda loyihalanadi. Masalan, pastki qism fermuar yoki knopkalar yordamida ajratiladigan qilib ishlanadi. Bu esa kiyimni konvert shakliga keltirish yoki aksincha, erkin harakatlanish imkonini beradi. Yeng va kapyushon qismlarining olinishi esa mahsulotdan turli mavsumlarda foydalanish imkonini kengaytiradi. Transformatsiyalanadigan kombinezonlarda choklarning joylashuvi ham muhim ahamiyatga ega. Choklar chaqaloq tanasining sezgir joylariga to‘g‘ri kelmasligi, ichki tomondan silliq va yumshoq ishlanishi lozim[4, 33-36]. Bu terining tirnashini oldini oladi va kiyimni uzoq vaqt qulay holda kiyib yurish imkonini beradi. Xavfsizlik talablariga ko‘ra, barcha metall yoki qattiq elementlar himoyalangan holda joylashtiriladi. Fermuar uchlari maxsus yopqich bilan berkitiladi, knopkalar esa mustahkam mahkamlanadi. Ushbu yechimlar chaqaloq terisini shikastlanishdan himoya qilishga xizmat qiladi. Umuman olganda, transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni dizayn va konstruksiya uyg‘unligi asosida yaratilgan bo‘lib, u estetik, qulay va funksional kiyim mahsuloti sifatida baholanadi.

1-jadval

Ko‘rsatkich	Tavsifi	Izoh
Kiyim turi	Transformatsiyalanadigan kombinezon	0–6 oylik chaqaloqlar uchun
Transformatsiya holatlari	Kombinezon, konvert, uy kiyimi	Ko‘p funksiyali
Asosiy material	Paxta mato	Gigiyenik va hipoallergen
Mahkamlovchi elementlar	Fermuar, knopka	Xavfsiz va qulay
Afzalliklari	Qulaylik, iqtisodiylik	Uzoq muddat foydalanish

Iqtisodiy tahlil va asoslash

Transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kiyimi komplekti – kombinezonni ishlab chiqish nafaqat dizayn va funktsionallik nuqtayi nazaridan, balki iqtisodiy samaradorlik jihatidan ham

muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy sharoitda ko'p funksiyali bolalar kiyimlariga talab ortib bormoqda. Transformatsiyalanadigan kombinezonlar bir vaqtning o'zida bir nechta kiyim vazifasini bajarishi sababli ota-onalar uchun iqtisodiy jihatdan foydali hisoblanadi[1, 68-70]. Bunday kiyimlar xarajatlarni kamaytirib, oilaviy byudjetni tejash imkonini beradi. Ishlab chiqaruvchi uchun esa modulli tuzilma material sarfini optimallashtirish, mahsulot tannarxini pasaytirish va bozor raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy sharoitda bolalar kiyimi bozorida iste'molchilar talabi nafaqat mahsulotning tashqi ko'rinishi, balki uning iqtisodiy foydaliligi va amaliy qiymati bilan ham belgilanmoqda. Ayniqsa, chaqaloqlar kiyimi segmentida tez-tez yangilanish zarurati mavjud bo'lgani sababli ko'p funksiyali va moslashuvchan kiyimlarga bo'lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni aynan ushbu muammoning samarali yechimi sifatida namoyon bo'ladi. Iqtisodiy nuqtayi nazardan, transformatsiyalanadigan kiyimlar iste'mol siklini uzaytirish imkonini beradi. Ya'ni, bitta mahsulot bir necha funksiyani bajarishi natijasida kiyimdan foydalanish muddati uzayadi, bu esa kiyim aylanish tezligini sekinlashtiradi. Natijada, ota-onalar tomonidan kiyim xarid qilish chastotasi kamayadi va bu o'z navbatida uzoq muddatli moliyaviy tejashga olib keladi. Bundan tashqari, transformatsiya elementlari ishlab chiqarish jarayonida texnologik jihatdan murakkablik keltirib chiqarsa-da, ular mahsulotning qo'shimcha qiymatini oshiradi. Bozor sharoitida yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar nisbatan yuqori narxda sotilishi mumkin bo'lib, bu ishlab chiqaruvchi korxonalar uchun foyda marjasini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsion dizayn mahsulotni brendlash imkoniyatini kuchaytirib, iste'molchilar ishonchini oshiradi[3, 22-25].

Transformatsiyalanadigan chaqaloqlar kiyimini ishlab chiqarishda standartlashgan detallar va unifikatsiyalangan konstruktiv yechimlardan foydalanish ishlab chiqarish xarajatlarini nazorat qilish imkonini beradi. Masalan, olinadigan qismlarning bir nechta modelda bir xil bo'lishi ishlab chiqarish jarayonida ommaviylikni ta'minlab, mehnat sarfini kamaytiradi. Bu esa mahsulot tannarxining barqarorligini saqlashga yordam beradi. Shuningdek, transformatsiya uslubidagi kiyimlar ikkilamchi iste'mol bozorida ham iqtisodiy ahamiyatga ega. Kiyimning funksional holatini saqlab qolgan holda boshqa iste'molchiga berilishi yoki qayta foydalanilishi mahsulotning umumiy iqtisodiy samaradorligini oshiradi. Bu holat barqaror rivojlanish va "yashil iqtisodiyot" tamoyillariga mos keladi. Shuni aytish mumkinki, transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni iqtisodiy jihatdan yuqori qiymatga ega bo'lgan mahsulot bo'lib, u iste'molchi, ishlab chiqaruvchi va jamiyat manfaatlarini bir vaqtning o'zida qondiradi. Ushbu kiyim turi resurslardan oqilona foydalanish, xarajatlarni optimallashtirish va bozor raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa: Yuqoridagi tahlillar asosida shuni ta'kidlash mumkinki, transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni qulay, xavfsiz va iqtisodiy samaradorlikni o'zida mujassamlashtirgan zamonaviy kiyim hisoblanadi. Uning bir nechta holatda foydalanilishi mahsulot xizmat muddatini uzaytiradi va xarajatlarni kamaytiradi. Ushbu kiyim turi bolalar kiyimi sanoatida istiqbolli yo'nalish sifatida muhim ahamiyatga ega. Mazkur kiyim turi nafaqat estetik va funksional jihatdan, balki ijtimoiy-iqtisodiy nuqtayi nazardan ham katta ahamiyatga ega. Chaqaloqlar uchun qulay muhit yaratish bilan birga, ota-onalar uchun xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi. Shuningdek, bunday kiyimlarning ishlab chiqarilishi yengil sanoatda innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Transformatsiya elementlarining qo'llanilishi mahsulotning raqobatbardoshligini oshirib, ichki va tashqi

bozorlarda talabni kuchaytiradi. Natijada ishlab chiqaruvchi korxonalar uchun barqaror daromad manbai shakllanadi. Umuman olganda, transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni kelajakda bolalar kiyimi dizaynining istiqbolli yo'nalishlaridan biri bo'lib, iqtisodiy samaradorlik, ekologik yondashuv va iste'molchilar ehtiyojini qondirish nuqtayi nazaridan dolzarb hisoblanadi[1,72-74;5, 78-80].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, transformatsiya uslubidagi chaqaloqlar kombinezoni zamonaviy bolalar kiyimi dizaynida istiqbolli yo'nalishlardan biri bo'lib, u estetik, funksional hamda iqtisodiy jihatdan samarali mahsulot hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Islomova L. Bolalar kiyimi dizayni. – Toshkent, 2020. bolalar va chaqaloqlar kiyimi dizayni, rang va bezak elementlari, material tanlash tamoyillari: 22–35-betlar
2. Karimov A. Transformatsiyalanadigan kiyimlar konstruksiyasi. – Toshkent, 2019. transformatsiyalanadigan kiyimlarning umumiy tavsifi va turlari: 18–29-betlar transformatsiya elementlari va konstruktiv yechimlar: 30–44-betlar
3. O'quv-uslubiy qo'llanmalar. – Toshkent, 2021. chaqaloqlar kiyimini loyihalashga qo'yiladigan umumiy talablar: 10–17-betlar kiyimning qulaylik va foydalanish xususiyatlari: 18–24-betlar
4. Axmedov B. Bolalar kiyimlariga qo'yiladigan gigiyenik va ergonomik talablar. – Toshkent, 2018. chaqaloqlar organizmining fiziologik xususiyatlari: 12–20-betlar bolalar kiyimida ergonomika va xavfsizlik talablari: 21–28-betlar
5. O'quv-uslubiy qo'llanma. Bolalar kiyimi loyihalash. – Toshkent: Oliy ta'lim nashriyoti, 2022. bolalar kiyimi konstruksiyasi va andoza tuzish asoslari: 25–33-betlar material tanlash va texnologik ishlov berish jarayonlari: 34–40-betlar
6. www.textileworld.com: zamonaviy to'qimachilik materiallari haqida ma'lumotlar
7. www.fashiondesign.org: kiyim dizayni va transformatsiya uslubiga oid nazariy ma'lumotlar.